

Urganch davlat universiteti talabasi

Soliyeva Komila G'ayrat qizi

Psixologiya tarixi

Annotatsiya: Ushbu maqola psixologiya tarixi, jon va ruh, psixik hodisalar haqida umumiy ma'lumotlar yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: psixika, jon, ruh, psixologiya tarixi, ong.

Аннотация: В статье представлены общие сведения об истории психологии, души и духа, психических явлениях.

Ключевые слова: психика, душа, дух, история психологии, сознание.

Abstract: This article covers general information about the history of psychology, soul and spirit, psychic phenomena.

Key words: psyche, soul, spirit, history of psychology, consciousness.

Psixologiya tarixi - bu insoniyat tomonidan hayvonlar va odamlarga xos bo'lgan ruhiy hayot hodisalari haqidagi bilimlarning bosqichma-bosqich to'planishi tarixi. Insonning o'zi haqidagi bilimlarni to'plash va chuqurlashtirishdir.

Biz psixologiya tarixi bilan tanishar ekanmiz, inson va hayvonlarning ruhiy hayotini o'rganishni istagan kishilarning hayotning turli tarixiy bosqichlarida ular tomonidan nazariy va amaliy ehtiyojlari qanday aniqlanganligini, ba'zi ma'lumotlar, ya'ni biz, psixik hodisalar qanday kashf etilganligi, aniqlanganligi va aniqlanganligi, ular qanday tushuntirilganligi, ularning ba'zi qonuniyatlari qanday kashf etilganligini bilib olishlari mumkin. Bundan tashqari, psixologiya tarixi tarixiy hayotning turli bosqichlarida fan va madaniyatning umumiy rivojlanishi bilan bog'liq holda psixologik fanlar sohasi qanday kengayganligini va dastlab izolyatsiya qilingan psixologiya qanday rivojlanganligini ko'rsatadi ., shuningdek, butun bir psixologiya fanlari tizimi darajasiga ko'tarilganligi haqida xabar beradi. Psixologiya tarixida psixikani chuqurroq va aniq bilish imkoniyatini beruvchi, psixologiya fanining rivojlanishiga hissa qo'shadigan foydali ilmiy tadqiqot usullariga intilish va yaratish katta o'rin tutadi.

Psixologiya fan sifatida psixologiyaning faktlari, qonuniyatlari va mexanizmlarini o'rganadi. Lekin shunisi aniqki, berilgan ta'rif ham psixologiya predmeti haqida gapirganda juda muhim tushuntirishni talab qiladi, an'anaviy ta'riflar kabi u psixik jarayonlarni, xususiyatlarni, sharoitlarni va shunga o'xshash narsalarni o'rganuvchi fandir. Psixik hodisalarni "maxsus hodisalar" deb ta'kidlab, ular "ichki dunyo"ni tashqi ko'rinishda namoyon etishi psixikaning mohiyatini, uning o'ziga xos xususiyatlarini ochib bera olmaydi. Psixika nima degan savolga javob berishdan oldin,

avvalo, psixik hodisalarning tabiati va tabiati haqidagi tasavvurlarning asrlar davomida qanday o'zgarganiga qisqacha to'xtalib o'tish kerak.

Qadim zamonlardan beri psixologik ijtimoiy hayot masalalari insonni o'z atrofidagi odamlarning psixologik tuzilishini farqlashga va o'z harakatlarida ularni hisobga olishga majbur qiladi. Dastlab, bu xususiyatlar jonning effekti sifatida tushuntirilgan. "Jon" tushunchasining paydo bo'lishi ibtidoiy xalqlarning animistik qarashlari bilan bog'liq. Ibtidoiy odam tasavvurida ruh tanadan ajralmagan. Bunday tasavvurlar hayot hodisalari va ongini, jumladan, uyqu, o'lim, o'tish va hokazolarni ilmiy asoslanmagan, ibtidoiy-materialistik talqin qilish natijasida shakllanadi. Ibtidoiy odam bunday hodisalarning sabablarini tushuntirish vositalariga ega bo'lmagan holda, to'g'ridan-to'g'ri idrok etilgan sirtni haqiqiy mohiyat sifatida qabul qildi. Misol uchun, tushlar tanani tark etib, tush ko'rish paytida erda aylanib yuradigan ruhning taassurotlari deb hisoblanadi. Ibtidoiy odam o'limni hayot jarayonining oxirgi bosqichi deb tushunmagan. Shuning uchun o'lim uyquning bir turi sifatida qabul qilinadi, unda ruh turli sabablarga ko'ra tanaga qaytmaydi. Ibtidoiy odam bu hodisalarni odatiy tarzda tushungan: ruh bir xil shaxs; uning ehtiyojlari va odatlari, yashash sharoitlari tirik odamlarniki bilan bir xil. Ibtidoiy odam bu hodisalarni odatiy tarzda tushungan: ruh bir xil shaxs; uning ehtiyojlari va odatlari, yashash sharoitlari tirik odamlarniki bilan bir xil. Ibtidoiy odam bu hodisalarni odatiy tarzda tushungan: ruh bir xil shaxs; uning ehtiyojlari va odatlari, yashash sharoitlari tirik odamlarniki bilan bir xil.

Chinakamiga inson hulk-atvorining bu alomatlarini atom harakati doirasidan, "sharbatlar" aralashmasidan yoki miyaning tashqi tuzilishidan tashqari tushuntira olmadi. Bu esa quldorlik jamiyati manfaatlarini himoya qiluvchi faylasuflar ruhiyatida idealistik qarashlarning rivojlanishi uchun sharoit yaratdi. Bu faylasuflar orasida Aflotun (miloddan avvalgi 428G'427 - 347) alohida ajralib turadi. U jonning qismlari tushunchasini yaratdi. U shunday qismlardan: a) aql-zakovat, b) jasorat va v) istakni ajratib ko'rsatib, ular tananing turli qismlarida (bosh, ko'krak, qorin) joylashganligi haqidagi fikrni ilgari surdi.

Ruh va ong tananing qismlari bo'lganligi sababli, ularning tanasi ham tana sifatida qaraladi va atomistlarning fikriga ko'ra, u sharsimon, kichik va shuning uchun ko'proq harakatlanuvchi atomlardan iborat.

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, aqliy faoliyatni ilmiy tushunishdagi dastlabki ulkan yutuqlar uning jismoniy mavjudlik qonuniyatlariga bo'ysunishini isbotlash, uning namoyon bo'lishi organizmning anatomik-fiziologik tuzilishiga bog'liqligini aniqlash bilan uzviy bog'liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G‘oziyev E., Psixologiya fani, T., 2002
2. G‘oziyev E., Psixologiya, T., 2003
3. www.google.com internet tarmog‘i